

นาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุดผืนไท THE CREATIVE PERFORMANCE PUEN-THAI

จินตนา สายทองคำ* JINTANA SAITONGKUM*

ขวัญใจ คงถาวร** KWANJAI KONGTHAWORN**

นิตยา รุสมี*** NITTAYA RUSAMAI***

บทคัดย่อ

นาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุดผืนไท เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจากพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยและศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่สื่อถึงผู้คนในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ผสมผสานการออกแบบการเคลื่อนไหวร่างกาย การใช้พื้นที่เวทีที่มีความหลากหลาย มีอุปกรณ์สำคัญคือผืนผ้าสื่อถึงสัญลักษณ์ของชาติและพระมหากษัตริย์ไทย ปกแผ่ไพศาลให้ความสุขสงบร่มเย็นแก่อาณาประชาราษฎร์ทุกเชื้อชาติที่รวมกันเป็นเอกลักษณ์ ก่อให้เกิดมรดกศิลปวัฒนธรรมอันวิจิตร ภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมไทยที่สง่างาม

ผลการสร้างสรรคงานดำเนินการตามขั้นตอนคือ 1) การสร้างแนวคิดจากสัญลักษณ์ของชาติและพระมหากษัตริย์ไทย ปกแผ่ไพศาลให้ความสุขสงบร่มเย็นแก่อาณาประชาราษฎร์ ก่อให้เกิดมรดกศิลปวัฒนธรรมอันวิจิตร ภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมไทยที่สง่างาม 2) สร้างสรรค์ทำนองเพลง ดนตรีประกอบการแสดง โดยการนำทำนองเพลงจากพิธีเปิดห้างสรรพสินค้าไอคอนสยามมาสร้างเสริมทำนองใหม่บางส่วนและนำเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคต่าง ๆ บรรเลงผสมผสานแสดงอัตลักษณ์ของภูมิภาค 3) คัดเลือกผู้แสดง ประกอบด้วยนักแสดงชาย จำนวน 10 คน นำเสนอผืนผ้าในการแสดงและนักแสดงหญิง จำนวน 24 คน แบ่งเป็นผู้แสดงภาคเหนือ กลาง อีสานและใต้ ภาคละ 6 คน 4) ออกแบบกระบวนการทำรำจากพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยและศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่สื่อถึงผู้คนในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ผสมผสานการออกแบบการเคลื่อนไหวร่างกาย การใช้พื้นที่เวทีที่มีความหลากหลาย 5) ออกแบบเครื่องแต่งกายตามลักษณะการแต่งกายตามภูมิภาคและเพิ่มความงามของเครื่องประดับ 6) นำเสนอผลงานสร้างสรรค์ต่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ 7) เผยแพร่สู่สาธารณชน รูปแบบการแสดงมีดังนี้

ผืนผ้า ผืนภาค : สื่อถึงสัญลักษณ์ความเป็นเอกราชชาติไทยและความสุขของปวงชนชาวไทยที่หลากหลายวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค

ผืนไท : สื่อถึงความรัก สามัคคี ความพอดี ความพอเพียงบนผืนแผ่นดินทอง

คำสำคัญ : นาฏศิลป์สร้างสรรค์/ ผืนไท/ สีภาค/ ชาติไทย

*รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, krujin@gmail.com.

**Associate Professor Dr., Faculty of Music and Drama, Bunditpatanasilpa Institute, krujin@gmail.com.

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, kwanjai.k@hotmail.com.

**Assistant Professor Dr., Faculty of Music and Drama, Bunditpatanasilpa Institute, kwanjai.k@hotmail.com.

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, ranadjiw@gmail.com.

***Assistant Professor, Faculty of Music and Drama, Bunditpatanasilpa Institute, ranadjiw@gmail.com.

Abstract

Puen-Thai creative dancing art series are a combination of traditional Thai dancing arts and folk performing arts that convey characteristic of local people from different regions of Thailand. This type of performance has a unique body movement and multi-purpose of stage usage. The highlighted feature of this dancing is outstanding fabric canvases. The fabric canvas itself implies the symbol of our great nation and the king which provide peace and tranquility to all races in Thailand that share a unique identity leading to tangible cultural heritage for the next generations.

The work processes are summarized as follows : 1) This valuable cultural heritage is inspired by the concept of national symbols and the Thai monarch which provide harmony and happiness to all race's citizens. 2) The melodies of the musical theme are an improvement between some parts of the melodies of opening ceremony of the Iconsiam, one of the largest shopping malls in Asia, and the folk music from different regions in order to reflect their identities. 3) There are 10 male and 24 female performers in the show. While actors present national flag-waving by the colorful fabric canvases, female actresses are divided in a group of 6 from the northern, northeastern, central and the southern regions. 4) Dancing steps and patterns are designed from both the traditional Thai dance and folk performing arts across the country which emphasizes on body movements and a variety of purposes on the theatre usages. 5) The costumes and accessories are designed in accordance with regional dressing style including the jewellery to improve their beauty. 6) The performance will be presented to expert audiences. 7) In the final step, the performance will be public. The processes of dance are introduced as follows:

1) Puen-Pha–Puen-Phak [the canvases and the regions] is to demonstrate independent nation and the happiness of Thai people from various cultures in each region.

2) Puen-Thai [the fabric canvas] is to show love, unity and sufficiency in Thailand.

Keywords: The Creative Performance/ Puen-Thai/ Four regions/ Thai

บทนำ

บรรพบุรุษของไทยมีความเจริญมั่นคง สร้างสมอารยธรรมเป็นปึกแผ่นในดินแดนสุวรรณภูมิมานาน นับพันปี ดังปรากฏหลักฐานทั้งศิลปวัตถุและโบราณสถานกระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นแหล่งรวมมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอายุย้อนหลังไปถึงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ สืบเนื่องจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ค้นพบได้ในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของประเทศ สะท้อนถึงความเหมาะสมทางภูมิลักษณะแห่งแผ่นดินในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ตั้งแต่สมัยโบราณ ทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมอันเป็นแบบอย่างเฉพาะในแต่ละยุคสมัย สืบเนื่องตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เข้าสู่สมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์เกิดศิลปวัฒนธรรมเป็นแบบแผนเฉพาะในแต่ละช่วงเวลาที่ยกหลักฐานเป็นรูปธรรมชัดเจน อาทิ

วัฒนธรรมทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 11-16) ในพื้นที่ภาคกลาง ภาคเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ของประเทศไทย

วัฒนธรรมลพบุรี (พุทธศตวรรษที่ 12-18) ในพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วัฒนธรรมศรีวิชัย (พุทธศตวรรษที่ 13-18) อันเป็นวัฒนธรรมที่ปรากฏในภาคใต้¹

กลุ่มชนในประวัติศาสตร์มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม กลุ่มชนสยามเป็นกลุ่มคนไทยที่อยู่ในบริเวณอันเป็นประเทศไทยปัจจุบันราวช่วงก่อนศตวรรษที่ 18 เป็นกลุ่มชนที่มีส่วนสำคัญต่อการสร้างบ้านเมืองในบริเวณลุ่มแม่น้ำยมและลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ก่อให้เกิดยุคสมัยจากอดีตที่ปรากฏในประวัติศาสตร์เรียงร้อยจากยุคสุโขทัย ยุคอยุธยา ธนบุรี จวบจนรัตนโกสินทร์ มีสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวให้เกิดความเป็นประเทศชาติ

วิชฌู เครื่องามได้กล่าวถึงความสำคัญของประเทศชาติโดยเปรียบเทียบกับร่างกายมนุษย์ว่า ประเทศชาติเป็นเหมือนร่างกายจึงย่อมมีโลกธรรมคือ สุข ทุกข์ ความเจริญ ความเสื่อมเข้ามาครอบงำเป็นธรรมดา ประเทศประกอบด้วยผู้คนทั้งหลายนับแต่ผู้ปกครอง เช่น พระมหากษัตริย์ อำมาตย์มนตรี ขุนนาง ทหาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ชาวสวน ชาวไร่ ชาวนา ชาวประมง พ่อค้า ผู้มีอาชีพต่าง ๆ กัน จนกระทั่งกรรมกร แบกหาม คนสิ้นไร้ไม้ตอก ยากจนเข็ญใจ ผู้คนเหล่านี้เป็นดุจอวัยวะของร่างกายที่แยกกันทำหน้าที่ต่าง ๆ สำคัญบ้างไม่สำคัญบ้าง แต่ก็ต้องประสานสอดคล้องกันจะเกี่ยงงอนหน้าที่ไม่ได้ ขณะเดียวกันร่างกายคนเราจะมีแต่อวัยวะยังไม่พอ หากต้องมีสิ่งประดับประดาร่างกายและจิตใจหรืออารมณ์ นุ่งห่มเครื่องถนอมพิพพารณ์ประดับให้พอดูงามตามสมควรฉันใด ประเทศชาติก็ต้องมีพิธีการต่าง ๆ มีศิลปวัฒนธรรม ความจำเริญรุ่งเรืองทางวรรณศิลป์ ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ ความละเมียดละไมในการกินการอยู่การแต่งกาย ระเบียบแบบแผนในการพูดจาและมีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อสร้างความชุ่มชื่นรื่นรมย์และรังสรรค์ความสง่าอลังการด้วยฉันนั้น²

ดังนั้น ผู้คนทุกภาคส่วนของประเทศจึงมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของชาติ โดยมีศิลปวัฒนธรรมเป็นอารมณ์ที่งดงามแสดงความเป็นชาติอารยะภายใต้ร่มพระบารมี ภายใต้ผืนธงไทย จึงเป็นแรงบันดาลใจให้คณะศิลปนาฏดุริยางค์ตระหนักถึงความสำคัญ ความสำนึกตระหนักในคุณค่าของแผ่นดินอันเป็นที่เกิดที่อาศัย แสดงการร้อยเรียงเรื่องราวของคนไทยทุกภูมิภาค รวมใจเป็นหนึ่ง อนุรักษ์ สืบสาน สร้างสรรค์งานศิลป์เป็นที่ประจักษ์และภาคภูมิใจว่าปวงชนชาวไทยทุกภาคทุกท้องถิ่นมีความสุข สรรค์สร้างศิลปวัฒนธรรมอันงดงามของแผ่นดินภายใต้ร่มพระบารมี ร่มธงไทย ด้วยความจงรักภักดีและสำนึกใน "ผืนไท"

1. กรมศิลปากร, พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ : ชุมชมสหกรณ์แห่งประเทศไทย, 2544), 40.

2. วิชฌู เครื่องาม, รายงานสืบเนื่องจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมในประเทศไทย" (กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม, 2559), 7-8.

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาศิลปวัฒนธรรมด้านการแสดง การแต่งกายของภูมิภาคต่าง ๆ 4 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งาน
2. ศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบศิลป์และการสร้างสรรค์งานจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์
4. ดำเนินการออกแบบแนวเพลง เครื่องแต่งกาย คัดเลือกผู้แสดง
5. สร้างสรรค์ลีลาการแสดง ชูต ผีนไท
6. นำเสนอผลงานต่อผู้ทรงคุณวุฒิกายในและภายนอกสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะสู่การปรับปรุงผลงานให้สมบูรณ์ โดยการกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ คือ เป็นผู้มีความรู้ประสบการณ์ด้านการเรียนการสอน ด้านศิลปะการแสดง ด้านแสง สี เสียงประกอบการแสดง ไม่น้อยกว่า 30 ปี

ผู้ทรงคุณวุฒิกายในและภายนอกสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 6 คน ดังนี้

1) นางรัตติยะ วิภิสิตพงศ์	ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2560
(สาขาศิลปะการแสดง)
2) นายประสิทธิ์ ปิ่นแก้ว	ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2551
(สาขาศิลปะการแสดง)
3) นางรจนา พวงประยงค์	ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2554
(สาขาศิลปะการแสดง)
4) นางสาวเวณิกา บุญนาค	ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2558
(สาขาศิลปะการแสดง)
5) นายสิริชัยชาญ พักจำรูญ	ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2557
(สาขาศิลปะการแสดง)
6) นายทรงพล ไตรเนตร	ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้าน Production & Creative
Director บริษัท Index Creative Village จำกัด

ผลการศึกษา

นาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุดผีนไท เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจากพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยและศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่สื่อถึงผู้คนในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ผสมผสานการออกแบบการเคลื่อนไหวร่างกาย การใช้พื้นที่เวทีที่มีความหลากหลาย มีอุปกรณ์สำคัญคือผืนผ้าสื่อถึงสัญลักษณ์ของชาติและพระมหากษัตริย์ไทย ปกแผ่ไพศาลให้ความสุขสงบร่มเย็นแก่อาณาประชาราษฎร์ทุกเชื้อชาติที่ร่วมกันเป็นเอกลักษณ์ ก่อให้เกิดมรดกศิลปวัฒนธรรมอันวิจิตร ภายใต้อาณัติของประเทศไทยที่สง่างาม ดังนั้น เพื่อแสดงความจงรักภักดี ความสำนึกตระหนักในคุณของแผ่นดิน อันเป็นที่เกิดที่อาศัย ทำให้ปวงชนชาวไทยภาคภูมิใจในชาติกำเนิด มุ่งมั่นที่จะธำรงรักษามรดกวัฒนธรรมและประเทศชาติไว้ให้เป็นอิสระมั่นคงต่อไป จึงเป็นแนวคิดนำสู่การแสดงที่ร้อยเรียงเรื่องราวของคนไทยทุกภูมิภาค รวมใจเป็นหนึ่ง อนุรักษ์ สืบสาน สร้างสรรค์งานศิลป์ที่งดงามเป็นที่ประจักษ์และภาคภูมิใจ นาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุดผีนไท สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. การศึกษาความเป็นมาและประวัติศาสตร์ชาติไทย พบว่า ประเทศไทย มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า ราชอาณาจักรไทย เป็นรัฐชาติอันตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เดิมมีชื่อว่า "สยาม" รัฐบาลประกาศเปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทยอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี 2482 ประเทศไทยมีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 50 ของโลก มีเนื้อที่ 513,120 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรมากเป็นอันดับที่ 20 ของโลก คือ ประมาณ 66.5 ล้านคน มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่าทางทิศเหนือและตะวันตก ประเทศลาวทางทิศเหนือและตะวันออก ประเทศกัมพูชาทางทิศตะวันออก และประเทศมาเลเซียทางทิศใต้ กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการแผ่นดินและเมืองหลวงของประเทศ และการปกครองส่วนภูมิภาค จัดระเบียบเป็น 77 จังหวัด ชาวไทยเริ่มอพยพเข้าสู่บริเวณนี้ในคริสต์ศตวรรษที่ 11 แล้วเข้ามาตั้งหลักแหล่งเป็นแคว้นต่าง ๆ พัฒนาสู่ยุคสมัยราชธานีที่สำคัญได้ดังนี้ 1) สมัยกรุงสุโขทัย 2) สมัยกรุงศรีอยุธยา 3) สมัยกรุงธนบุรี 4) สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ประเทศไทยมีการใช้ธงเป็นสัญลักษณ์ เรียกว่า ธงชาติ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 6 ส่วน ยาว 9 ส่วน ด้านกว้างแบ่งเป็น 5 แถบตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินแกว้ง 2 ส่วน ต่อจากแถบสีน้ำเงินแกว้งออกไปทั้ง 2 ข้างเป็นแถบสีขาวกว้างข้างละ 1 ส่วน ต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้ง 2 ข้างเป็นแถบสีแดงกว้างข้างละ 1 ส่วน ธงชาตินี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ธงไตรรงค์”

ประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้ 4 ภูมิภาค ได้แก่ เหนือ กลาง อีสานใต้ ซึ่งแต่ละภูมิภาคจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป มีรายละเอียดดังนี้

1) ภาคเหนือ เป็นภูมิภาคที่อยู่ด้านบนสุดของไทย มีลักษณะภูมิประเทศอันประกอบไปด้วยเทือกเขา สลับซับซ้อน ต่อเนื่องมาจากทิวเขานานในในประเทศพม่าและประเทศลาว ภาคเหนือมีภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนาเหมือนกับพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ ภูมิประเทศของภาคเหนือประกอบไปด้วยเทือกเขาน้อยใหญ่สลับซับซ้อนและมีพื้นที่สำคัญของประเทศหลายจุด ภาคเหนือประกอบด้วยพื้นที่ 8 จังหวัด

ชาวไทยในภาคเหนือส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ปัจจุบันเรียกว่า “คนเมือง” หรือ “คนล้านนา” มีประเพณีความเชื่อในพิธีกรรมทางศาสนา ความเชื่อในพิธีกรรมเกี่ยวกับวิญญาณของบรรพบุรุษ ความเชื่อในเรื่องครูช่างพ่อขุน ทำให้เกิดความนิยมการแสดงในพิธีกรรมความเชื่อต่าง ๆ มาแต่โบราณ ใช้ “ภาษาคำเมือง” การประกอบอาชีพ การเกษตร เลี้ยงสัตว์ การทำเหมืองแร่ การทำอุตสาหกรรม

ศิลปวัฒนธรรมประจำภาคเหนือ มีความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก สืบเนื่องมาจากเป็นแหล่งอารยธรรมความรุ่งเรืองของอาณาจักรล้านนา ในอดีตจึงทำให้เกิดศิลปวัฒนธรรมหลายแขนง อาทิ เช่น

- 1) วรรณกรรมท้องถิ่นทางภาคเหนือมีความเจริญรุ่งเรืองมากในสมัยราชวงศ์มังราย
- 2) การชอ หรือ ชอ เป็นการขับลำ
- 3) การฟ้อน ซึ่งการฟ้อนเป็นส่วนสำคัญในงานประเพณีทั้งหลายของชาวภาคเหนือ
- 4) การแต่งกาย ลักษณะการแต่งกายของคนภาคเหนือ การแต่งกายเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่บ่งบอกเอกลักษณ์ของคนแต่ละพื้นที่ ปัจจุบันการแต่งกายแบบพื้นเมืองได้รับความนิยมมากขึ้นเนื่องจากในท้องถิ่นนี้มีผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ เช่น ไทยวน ไทลื้อ ไทเขิน ไทใหญ่

2) ภาคกลาง มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีพื้นที่ราบดินดอนสามเหลี่ยมที่มีเนื้อที่กว้างขวางที่สุดในประเทศ มีแม่น้ำสำคัญหลายสาย ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูก รวมถึงการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยและซึ่งส่งผลให้ภาคกลางเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมืองของไทย ภาคกลางเป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดมากถึง 21 จังหวัด

ประชากรภาคกลางส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่มีเชื้อสายไทยดั้งเดิม ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธซึ่งถือได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติโดยทางคตินิพพาน เช่น การไหว้ครู พิธีตั้งศาลพระภูมิ นอกจากนี้ยังปรากฏความเชื่อจากคนไทยเชื้อสายอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในภาคกลาง ภาษาที่ใช้ในภาคกลางคือ ภาษาไทย ซึ่งใช้ทั้งการสื่อสารและการเขียน เนื่องจากภาษาไทย เป็นภาษาทางการของไทยในการติดต่อหรือการสื่อสารทางราชการ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ ประมง และอุตสาหกรรมตามลำดับ

ภาคกลางเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่นับตั้งแต่สมัยทวารวดี ลพบุรี สุโขทัย อยุธยาจนถึงรัตนโกสินทร์ จากอดีตจนถึงปัจจุบันบรรพชนได้สร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไว้มากมาย เช่น ประเพณีทำบุญเข้าพรรษาและออกพรรษา การตักบาตรเทโว ประเพณีรับบัวโยนบัว พิธีกรรมจากความเชื่อต่าง ๆ ได้แก่ พิธีกรรมการตั้งศาลพระภูมิ การสวดมนต์ทำบุญเลี้ยงพระ ความเชื่อในงานอวมงคลและงานมงคล ส่งผลให้เกิดการแสดงรูปแบบราชสำนัก อาทิ โขน ละคร และการละเล่นพื้นบ้านภาคกลางต่าง ๆ มากมาย เช่น ลิเก ลำตัด เพลงเรือ เพลงอีแซว และการแสดงต่าง ๆ ตามประเพณีนิยม การแต่งกายแต่เดิมผู้ชายสวมใส่โจงกระเบน สวมเสื้อสีขาวราชประแตน ผู้หญิงสวมใส่ผ้าซิ่นยาวครึ่งแข้ง ห่มสไบเฉียงตามสมัยอยุธยา ทรงผมเกล้าเป็นมวย และสวมใส่เครื่องประดับเพื่อความสวยงาม

3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ ภาคอีสาน เป็นภาคที่กว้างใหญ่มาก มีพื้นที่ 160 ล้านไร่ คิดเป็นพื้นที่ 1 ใน 3 ของพื้นที่ประเทศ ภาคอีสานมีทั้งหมด 19 จังหวัด แบ่งตามลักษณะของวัฒนธรรม ประเพณีของภาคอีสานจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1) ภาคอีสานตอนบน หรือกลุ่มวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขง

2) ภาคอีสานตอนล่าง หรือ อีสานใต้ เป็นเขตพื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมเขมรหรือขอมโบราณ

สภาพภูมิศาสตร์ทางกายภาพของภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่งผลให้มีการแบ่งกลุ่มของประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ อีสานตอนบน และอีสานตอนล่าง ตามลักษณะขนบธรรมเนียม ประเพณี สำเนียงภาษาและลักษณะผิวพรรณ มีส่วนสำคัญที่ทำให้การสร้างศิลปะต่าง ๆ รวมทั้งการเล่นเพลง การละเล่นพื้นบ้านมีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มชนพื้นบ้านด้วย ชาวไทยอีสานเป็นกลุ่มคนที่สืบเชื้อสายมาจากอ้ายลาวที่มาตั้งอาณาจักรล้านช้าง ในสมัยรัชกาลที่ 2 ปัจจุบันชาวไทยอีสานรักษาวัฒนธรรมในการพูดเป็นภาษาดั้งเดิม เช่นเดียวกับชาวไทยทางภาคเหนือ ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ และมีความเชื่อเกี่ยวกับพญางู ความเชื่อเกี่ยวกับผี จึงมีพิธีกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับความอุดมสมบูรณ์และความมั่นคงในการดำเนินชีวิต ภาษาที่ใช้ คือ ภาษาไทยถิ่นอีสานและภาษาของชนกลุ่มน้อย ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงกว้างใหญ่ มีอาณาเขตติดกับแม่น้ำมูล แม่น้ำชี แม่น้ำโขง จึงเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำ ชาวอีสานจึงมักประกอบอาชีพเกษตรกรรม การประมงและอุตสาหกรรมพื้นเมือง

ศิลปวัฒนธรรมประจำภาคอีสาน ด้วยความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศิลปวัฒนธรรมจึงแบ่งได้ตามกลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มเพลงและการละเล่นพื้นบ้านอีสาน มี 3 กลุ่มใหญ่ คือ 1) กลุ่มวัฒนธรรมหมอลำ 2) กลุ่มวัฒนธรรมเพลงโคราช 3) กลุ่มวัฒนธรรมเจริญกันตรึม

2. กลุ่มรูปแบบการดำเนินเรื่องและการพ่อนรำ มี 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มวัฒนธรรมไทยลาว เช่น พ่อนแมงต๊อบเต่า พ่อนผู้ไทย 2) กลุ่มวัฒนธรรมไทยเขมร เช่น เรือมอันเร เรือมปันใจ

นอกจากนี้ยังปรากฏรูปแบบศิลปะการต่อสู้ของกลุ่มภาคอีสาน คือ มวยโบราณ หรือที่เรียกว่า มวยอีสาน ซึ่งมีเอกลักษณ์ ลีลาเฉพาะตัวต่างกับการละเล่นในเชิงการต่อสู้ของภาคอื่น ๆ การแต่งกายของผู้ชายนุ่งกางเกงขาก๊วยสั้น สวมเสื้อม่อฮ่อม แขนสั้น คาดผ้าขาวม้าตาราง ส่วนผู้หญิงจะนุ่งซิ่น นิยมนุ่งซิ่นผ้าฝ้ายมาแต่เดิม และพัฒนาผ้าฝ้ายเป็นการทอผ้ามัดหมี่ลวดลายต่าง ๆ ผ้าซิ่น ไม่มีเชิงทั้งที่เป็นผ้าซิ่น (ทอ) และผ้ามัดหมี่ฝ้าย หรือไหม เสื้อแบบเสื้อของชนเผ่าไทยลาว

4) ภาคใต้ เป็นดินแดนที่อยู่ระหว่างคาบสมุทรมีที่ราบทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกและด้านตะวันออก ประชากรของภาคใต้สามารถแบ่งได้ตามลักษณะเด่น ได้แก่

1) ชาวไทยพุทธ 2) ชาวไทยมุสลิม 3) ไทยใหม่ หรือ ชาวเล 4) เงาะ หรือ ชนเผ่าซาไก

ประชากรภาคใต้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม มีความเชื่อในเรื่องภูตผีปิศาจ วิญญาณบรรพบุรุษ ชาวใต้มีภาษาท้องถิ่นที่มีลักษณะสำเนียงห้วน สั้นและพูดเร็วกว่าภาษาอื่น ๆ การประกอบอาชีพของชาวภาคใต้ที่สำคัญมีดังนี้

การเพาะปลูก ได้แก่ ปลูกยางพารา ซึ่งถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังมีกาแฟ พริกไทยและทำนา การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค กระบือ การประมง ได้แก่ ประมงน้ำจืด ประมงน้ำกร่อย และประมงในทะเล การทำเหมืองแร่ ทั้งในบกและในทะเล เช่น แร่ดีบุก แร่พลูม หินปูน ดินขาว ลิควินต์ เป็นต้น

อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมพื้นเมือง อุตสาหกรรมสมัยใหม่ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ภาคใต้มีวัฒนธรรมการละเล่นต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น การแข่งเรือ การเล่นซัดตัม การเล่นเพลงเรือ การเล่นโนรา นอกจากนี้ยังมีประเพณีต่าง ๆ ที่เกิดจากความเชื่อตามพุทธตำนานและลัทธิศาสนาพราหมณ์ คือ ประเพณีการลากพระ เพื่อขอฝนให้ตกต้องตามฤดูกาลเพื่อผลผลิตทางการเกษตร

การแต่งกายภาคใต้ แต่งกายต่างกันตามเชื้อชาติ ถ้าเชื้อสายจีนจะแต่งแบบจีน ถ้าเป็นชาวมุสลิม ก็จะแต่งคล้ายกับชาวมลายูเซีย ปัจจุบันแหล่งทำผ้าแบบดั้งเดิมนั้นเกือบจะสูญหายไป คงพบได้เฉพาะ 4 แหล่งเท่านั้นคือ ที่ตำบลพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เกาะยอ จังหวัดสงขลา และตำบลนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง การแต่งกายของชาวใต้ การแต่งกายนั้นแตกต่างกันในการใช้วัสดุ และรูปแบบโดยมีเอกลักษณ์ไปตามเชื้อชาติ

2. การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ชุดผืนไท

นาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุดผืนไท ดำเนินการสร้างสรรค์ตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแนวคิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุดผืนไท เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจากพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยและศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่สื่อถึงผู้คนในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ผสมผสานการออกแบบการเคลื่อนไหวร่างกาย การใช้พื้นที่เวทีที่มีความหลากหลาย มีอุปกรณ์สำคัญคือผืนผ้าสื่อถึงสัญลักษณ์ของ

ชาติและพระมหากษัตริย์ไทย ปกแผ่ไพศาลให้ความสุขสงบร่มเย็นแก่อาณาประชาราษฎร์ทุกเชื้อชาติ ก่อให้เกิดมรดกศิลปวัฒนธรรมอันวิจิตร ภายใต้ผืนไตรรงค์ของไทยที่สง่างาม รูปแบบการแสดงผลแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

ผืนผ้า ผืนภาค : สื่อถึงสัญลักษณ์ความเป็นเอกราชของชาติไทยและความสุขของปวงชนชาวไทยที่หลากหลายวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค

ผืนไท : สื่อถึงความรัก สามัคคี ความพอดี ความพอเพียงบนผืนแผ่นดินทอง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างสรรค์เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง ลักษณะทำนองเพลงผืนไทเป็นเพลงร่วมสมัยที่ได้แนวคิดเพลงในพิธีเปิดห้างสรรพสินค้าระดับโลกของไทย คือ ห้างสรรพสินค้าไอคอนสยาม โดยคณะฯ ได้จัดทำหนังสือขออนุญาตนำแนวเพลงมาใช้ในการประกอบการแสดงเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและได้รับการอนุญาตอย่างเป็นทางการ จากนั้นนำมาประพันธ์ทำนองขึ้นใหม่ในบางส่วน โดยท่วงทำนองลีลาของเพลงจะสื่อถึงเอกลักษณ์ของสำเนียงดนตรีพื้นเมืองทั้ง 4 ภาคของไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคใต้ และภาคกลาง คณะสร้างสรรค์งานได้นำแนวเพลงเดิมจากงานไอคอนสยามมาสร้างสรรค์เพิ่มบางช่วงบางตอน พร้อมกับนำเครื่องดนตรีพื้นเมืองของแต่ละภาค บรรเลงผสมผสานควบคู่ไปกับเสียงเพลงจาก Backing Track เพื่อเพิ่มอรรถรสให้กับเพลงมีความไพเราะและสนุกสนานยิ่งขึ้น โดยแบ่งทำนองออกเป็น 4 ภาค แต่ละช่วงมีองค์ประกอบและรายละเอียดต่าง ๆ ในการบรรเลง

ภาพที่ 1 เครื่องดนตรีในการบรรเลงประกอบการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ชุดผืนไท
ที่มา : ผู้เขียน

ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกนักแสดงจากการเปิดรับสมัครนักศึกษาคณะศิลปนาฏดุริยางค์ทุกชั้นปีเข้ารับการคัดเลือก ได้ผู้แสดงจำนวน 34 คน โดยแบ่งเป็นนักแสดงหญิง 24 คน นักแสดงชาย 10 คน

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบกระบวนการทำรำโดยใช้พื้นฐานนาฏศิลป์ไทยกำหนดเป็น 2 ช่วง คือ

ผืนผ้า ผืนภาค : สื่อถึงสัญลักษณ์ความเป็นเอกราชชาติไทยและความสุขของปวงชนชาวไทยที่หลากหลายวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค ประกอบด้วยลีลาท่ารำหลักที่ผสมผสานการแปรแถวที่หลากหลาย อันได้แก่

1. ภาคเหนือ ประกอบด้วยท่ารำในรูปแบบการฟ้อนที่อ่อนช้อยงดงามผสมผสานการแปรแถวลีลาการใช้ผืนผ้าสีขาว

2. ภาคอีสาน ประกอบด้วยท่ารำในรูปแบบพื้นบ้านอีสานที่สนุกสนานผสมผสานการแปรแถวและลีลาการใช้ผืนผ้าสีขาวและสีแดง

3. ภาคใต้ ประกอบด้วยท่ารำการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ที่มีจังหวะค่อนข้างเร็วผสมผสานการแปรแถวและลีลาการใช้ผืนผ้าสีแดง สีขาวและสีน้ำเงิน

4. ภาคกลาง ประกอบด้วยท่ารำตามแบบนาฏศิลป์ไทยผสมผสานการแปรแถวและลีลาการใช้ผืนผ้าสีแดง สีเหลือง สีขาวและสีน้ำเงิน

ผืนไท : สื่อถึงความรัก สามัคคี ความพอดี ความพอเพียงบนผืนแผ่นดินทอง ประกอบด้วยท่ารำและการสื่อทริยาแสดงความสำนึกคุณแผ่นดินที่ยิ่งใหญ่ผสมผสานการแปรแถวและลีลาการใช้ผืนผ้าสีน้ำเงิน สีแดง สีขาว

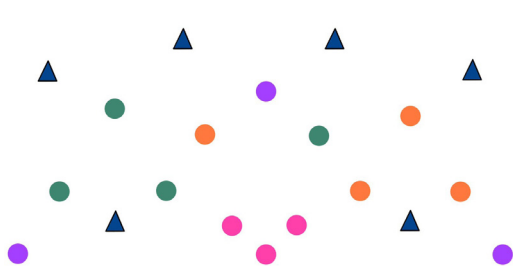

ภาพที่ 2 การเสาะแสวงหาผืนแผ่นดินที่อยู่อาศัย
ที่มา : ผู้เขียน

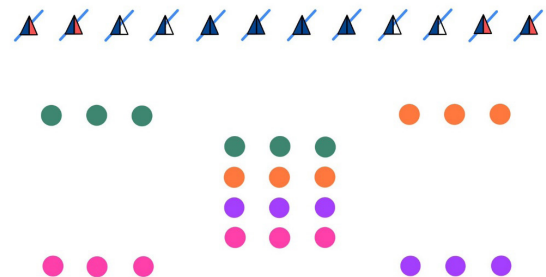

ภาพที่ 3 ลักษณะการไหว้และแรงศรัทธาต่อพระมหากษัตริย์
รัชกาลที่ 10
ที่มา : ผู้เขียน

การแปรแถว นำแนวความคิดการใช้พื้นที่เวทีอย่างหลากหลาย โดยสามารถจัดกลุ่มการแปรแถวได้ดังนี้

ภาพที่ 4 แถวลักษณะกระจายกลุ่มเต็มเวที
การแปรแถวแบบกระจายกลุ่มเต็มพื้นที่เวที เพื่อแสดงถึง
กลุ่มชนที่หลากหลายในประเทศไทย
ที่มา : ผู้เขียน

ภาพที่ 5 แถวเฉียงผสมหน้ากระดาน
การแปรแถวหน้ากระดานแบบผสม โดยมีทั้งหน้ากระดาน
แถวเรียงเดียวและหน้ากระดานแถวซ้อน
ที่มา : ผู้เขียน

ขั้นตอนที่ 5 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ได้แนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากการแต่งกายของชาวไทยในภูมิภาคต่าง ๆ คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคใต้ และนักแสดงชาย

ภาพที่ 6 การแต่งกายภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคใต้ และนักแสดงชาย
ที่มา : ผู้เขียน

การแต่งหน้าแบบธรรมชาติ โทนสีอ่อน ออกแบบทรงผมแตกต่างกันแต่ละภูมิภาค อุปกรณ์ประกอบการแสดง ประกอบด้วยผืนผ้าสีแดง สีเหลือง สีน้ำเงินและสีขาว ขนาดความกว้าง 1.50 เมตร ยาว 3 เมตร จำนวน 3 ผืน เป็นอุปกรณ์การแสดง

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอผลงานสร้างสรรค์ต่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาพที่ 7 การนำเสนอผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุดผืนไท
ที่มา : ผู้เขียน

ขั้นตอนที่ 7 เผยแพร่การแสดงสู่สาธารณชนในการแสดงระดับชาติ ดังนี้

- งานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมไทย "สืบสาน สร้างสรรค์ งานศิลป์ สู่แผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช" วันที่ 17-18 กุมภาพันธ์ 2563 ณ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ จังหวัดลพบุรี

- การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ระดับชาติ ครั้งที่ 4 วันที่ 20 มีนาคม 2563 ณ โรงละครวังหน้า

จากนั้นบันทึกวีดิทัศน์ จัดทำเอกสารและนำจดสิทธิบัตรทรัพย์สินทางปัญญาต่อไป

สรุปผลและอภิปรายผล

นาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุดผืนไท เป็นการแสดงที่แสดงถึงความจงรักภักดี ความสำนึกตระหนักในคุณของแผ่นดินอันเป็นที่เกิดอาศัย ทำให้ปวงชนชาวไทยภาคภูมิใจในชาติกำเนิด มุ่งมั่นที่จะธำรงรักษามรดกวัฒนธรรมและประเทศชาติไว้ให้เป็นอิสระมั่นคงต่อไป

การแสดงร้อยเรียงเรื่องราวของคนไทยทุกภูมิภาค รวมใจเป็นหนึ่ง อนุรักษ์ สืบสาน สร้างสรรค์งานศิลป์ที่งดงามเป็นที่ประจักษ์และภาคภูมิใจ โดยสร้างสรรค์ผลงานจากพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยและศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่สื่อถึงผู้คนในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ผสมผสานการออกแบบการเคลื่อนไหวของร่างกาย การใช้พื้นที่เวทีที่มีความหลากหลาย มีอุปกรณ์สำคัญคือผืนผ้าสื่อสัญลักษณ์ของชาติและพระมหากษัตริย์ไทย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ ชุด ผืนไท

ผลการสร้างผลงานสรุปได้ดังนี้

นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ชุด ผืนไท มีรูปแบบการแสดงแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ

ผืนผ้า ผืนภาค : สื่อถึงสัญลักษณ์ความเป็นเอกราชชาติไทยและความสุขของปวงชนชาวไทยที่หลากหลายวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค

ผืนไท : สื่อถึงความรัก สามัคคี ความพอดี ความพอเพียงบนผืนแผ่นดินทอง

ดำเนินการสร้างผลงานตามขั้นตอนตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแนวคิดของการแสดง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ทำนองเพลง ดนตรีประกอบการแสดง

ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกผู้แสดง

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบกระบวนท่ารำ

ขั้นตอนที่ 5 การออกแบบประดิษฐ์เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนองานสร้างสรรค์ต่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ในคณะศิลปนาฏดุริยางค์

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ขั้นตอนที่ 7 เผยแพร่การแสดงสู่สาธารณชน

องค์ประกอบสำคัญการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ชุด ผืนไท

1. ผู้แสดง ประกอบด้วย นักแสดงชาย จำนวน 10 คน นำเสนอผืนผ้าในการแสดงและนักแสดงหญิง จำนวน 24 คน แบ่งเป็นผู้แสดงภาคเหนือ กลาง อีสานและใต้ ภาคละ 6 คน

2. เครื่องแต่งกาย ออกแบบเครื่องแต่งกายผู้แสดง 2 กลุ่ม คือ

2.1 นักแสดงชาย ลักษณะการแต่งกาย ประกอบด้วย เสื้อ กางเกงและผ้าคาดเอว โดยใช้วัสดุผ้าย้อมครามและผ้าไหมย่น

2.2 นักแสดงหญิง แบ่งการแต่งกายเป็น 4 กลุ่มย่อยตามภาคต่าง ๆ สร้างสรรค์เครื่องแต่งกายตามลักษณะการแต่งกายตามภูมิภาคและเพิ่มความงามของเครื่องประดับ

3. เพลงประกอบการแสดง นำท่วงทำนองเพลงจากพิธีเปิดห้างสรรพสินค้าไอคอนสยามมาสร้างเสริมทำนองใหม่บางส่วนและนำเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคต่าง ๆ บรรเลงผสมผสานแสดงอัตลักษณ์ของภูมิภาค ดังนี้

ภาคเหนือ : ชลุ่ม สะล้อ ซึ่ง กลองเมือง ฉาบใหญ่

ภาคอีสาน : แคน พิณ โปงลาง กลองอีสาน กรับไม้ไฟ ฉาบใหญ่ ฉาบเล็ก

ภาคใต้ : ปี่ ซอด้วง ทับ กลองตุ๊ก ฉิ่ง ฉาบใหญ่

ภาคกลาง : ชลุ่ม ซอด้วง ระนาดเอก ระนาดทุ้ม กลองแขก ฉิ่ง

4. อุปกรณ์ประกอบการแสดง ผืนผ้า 3 สี คือ สีแดง สีเหลืองและสีขาว

5. กระบวนท่ารำ กระบวนท่ารำแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ผืนผ้า ผืนภาค : สื่อถึงสัญลักษณ์ความเป็นเอกราชชาติไทย ประกอบด้วยท่ารำหลัก จำนวน 3 ท่ารำ โดยผู้แสดงทั้ง 4 ภาค และความสุขของปวงชาวไทยที่หลากหลายวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค ประกอบด้วย

ภาคเหนือ : ท่ารำหลัก จำนวน 6 ท่ารำ ผสมผสานการแปรแถวและลีลาใช้ผืนผ้าสีขาว

ภาคอีสาน : ท่ารำหลัก จำนวน 9 ท่ารำ ผสมผสานการแปรแถวและลีลาการใช้ผืนผ้าสีแดง และผ้าสีขาว

ภาคใต้ : ประกอบด้วยท่ารำ จำนวน 11 ท่ารำ ผสมผสานการแปรแถวและลีลาการใช้ผืนผ้า สีน้ำเงิน สีแดงและสีขาว

ภาคกลาง : ประกอบด้วยท่ารำหลัก จำนวน 9 ท่ารำ ผสมผสานการแปรแถวและลีลาการใช้ผืนผ้า สีแดง สีเหลือง สีขาว

ผืนไท : สื่อถึงความรัก ความสามัคคี ความพอดี ความพอเพียงบนผืนแผ่นดินทอง ประกอบด้วยท่ารำหลัก 12 ท่ารำ ผสมผสานการแปรแถวและลีลาการใช้ผืนผ้าสีน้ำเงิน สีแดง สีขาว เปรียบเสมือน ผืนธงไตรรงค์บนผืนแผ่นดินไทย

อภิปรายผล

นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ชุดผืนไท จัดเป็นนาฏยประดิษฐ์ที่มีหลักการคิด การออกแบบและการสร้างสรรค์ตามขั้นตอนการสร้างสรรค์งาน 7 ขั้นตอน คือ การสร้างแนวคิดของการแสดง การสร้างสรรค์ทำนองเพลงดนตรีประกอบการแสดง การคัดเลือกผู้แสดง การออกแบบกระบวนท่ารำ การออกแบบเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ การนำเสนอผลงานต่อผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิ และการเผยแพร่การแสดงสู่สาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับนาฏยประดิษฐ์ (Choreography) ตามความหมายของสุรพล วิรุฬห์รักษ์ ที่กล่าวว่า นาฏยประดิษฐ์เป็นนวัตกรรมการออกแบบและประกอบสร้าง การกำหนดแนวคิดของเนื้อหา รูปแบบ การพัฒนาการออกแบบท่าทาง การเคลื่อนไหว แนวทางการวิเคราะห์ดนตรี ความสัมพันธ์ของการแสดงกับฉาก เครื่องแต่งกาย แสง สี เสียง อุปกรณ์การแสดง การคัดเลือกผู้แสดง การฝึกซ้อม³

นอกจากนี้แนวคิดในการออกแบบการแสดงเป็นไปในแนวทางการออกแบบลีลานาฏศิลป์ไทยของอาจารย์สุวรรณี ชลานุเคราะห์ ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2533⁴ ที่มีแนวคิดในการออกแบบ 4 ประการคือ 1) ใช้หลักจินตนาการ 2) ใช้หลักผสมผสานท่าทางธรรมชาติ 3) ใช้หลักการนำท่ารำเก่ามาพัฒนาใหม่ 4) ใช้หลักการสร้างสรรค์กระบวนท่ารำโดยนำแม่ทำนานาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ต่างชาติมาร้อยเรียงกระบวนลีลาท่าใหม่อย่างมีเอกลักษณ์

3. สุรพล วิรุฬห์รักษ์, หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์ (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), 225.

4. ญักรนันท์ จันนิวงค์, "แนวคิดการออกแบบลีลาท่ารำนานาฏศิลป์ไทยของอาจารย์สุวรรณี ชลานุเคราะห์ ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2533" 183 (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557), 350.

ข้อเสนอแนะ

การสร้างงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ตามโครงการที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มอบหมายให้ทุกหน่วยงานในสังกัดดำเนินการสร้างสรรค์เป็นประจำทุกปีนั้นพบว่า การแสดงสร้างสรรค์บางชุดมีการนำเสนอต่อสาธารณชนค่อนข้างน้อย นอกจากนั้นควรมีการนำเสนอผลงานในระดับชาติและนานาชาติ รวมทั้งเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์
แห่งประเทศไทย, 2534.

ณัฐนันท์ จันนิวงค์. "แนวความคิดออกแบบลีลาทำรำนาฏยศิลป์ไทยของอาจารย์สุวรรณีชลานุเคราะห์
ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2533." วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

วิษณุ เครืองาม. "รายงานสืบเนื่องจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "การขับเคลื่อนการจัดการศึกษา
ด้านศิลปวัฒนธรรมในประเทศไทย." สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, กระทรวงวัฒนธรรม, 2559.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. หลักการแสดงนาฏยศิลป์ปริวรรตน์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.